

Løgtingsvalið '94

orðaskifti

Ríkisfelagsskapur ella ikki

Eitt av valevnum sambandsflokksins skrivaði ein dagin nakað soleiðis: Einasta tryggin fyrri at vit koma at hava tað gott her á landi, er ríkisfelagsskapurin við Danmark.

Tað má ljóða lægið í mongum oyra í dag, nú alt liggur í skeljasori í landinum. Eg kann minnst frá fyrr, tá valevni komu her til bygdar at hava valfundir, so var altíð niðurlagið hjá sambandinum hetta: at hildu vit saman við Danmark, so høvdu vit onga neyð. Hesum trúðu nógv fólk tá, men nú er øðrvísi, nú vita vit, at tað ber væl til at fara á heysin hóast vit eru danskir ríkisborgarar, tað hava vit øll merkt á okkara kroppi, meira og minni.

Fólk eru noydd at rýma frá húsi og heimi, samstundis verða vit útspilt í donskum bløðum. Tað var nakað annað fyrri nókrum árum síðan, tá illa var gangandi í havnargøtum fyrri donskum arbeðsfólki, sum fingur arbeði fram um føroyingar. Tá var víst alt í lagi.

Onkur vil siga, at danir hjálptu okkum við bank-unum. Teir mundu heldur hjálpa sær sjálvum og bjargaðu Den Danske Bank, avhøvdaðu Fossbanken og fingur okkum bankamonopol.

Til samanberingar kann nevast, at í oynni Man eru nakrir og 60 bankar, meðan vit hava tann eina.

Seinasta bragðið, danir gjørdu móti okkum, var at teir atkvøddu móti áhugamálum føroyinga í hvalamálinum og sostatt kanska gera tað, at vit verða noyddir at gevast at drepa grind.

Nei, hava vit ikki sæð tað fyrr, so siggja vit tað nú, at føroyingar verða ikki viðfarnir sum aðrir ríkisborgarar.

Føroyingur

Skræðugákalyndi

Í Dimmu í dag, 14. juni, skrivur J. eina grein, ið hann nevnr skráðugákalyndi og skráðugákarnir eru sambandsmenn, skilji eg greinina rætt.

Hann skrivur, at hann er føddur í einum sjálvstýrisheimi fyrri meira enn sjeyti árum síðan; tað eri eg eisini, so vit eru mestsum javngamlir báðir, men tað er nakað, sum skilur okkum; eg havi altíð verið og eri enn sjálvstýrismaður við lív og sál; og um eg ikki hevði verið tað fyrr, so hevði eg avgjørt verið tað nú til hetta valið.

So skrivur J.: Hvi skal tað vera bæði mannminkandi og ósmiligt at Danmark hjálpi okkum.

Tað haldi eg heldur ikki vera ósmiligt at verða hjálptur, tá ið ástendur, men tað ósmiliga er tað ikki at royna at klára seg sjálfvan, men bert lita á at fáa hjálp frá øðrum, og tað er sambandspolitikkurin.

Tað er næstan tað sama sum at hjálpa einum manni upp at standa og hesin tímir ikki at seta beinini undir seg, men bert lítur á aðrar.

J. skrivur eisini, at hann roknar við at eg man ganga í barnaskóm enn og tí ikki veit, at sambandsflokkurin er so nógv broyttur gjøgnum árin.

Eg dugi so ikki at siggja ta stóru broytingina, endamálið er so tað sama: at liva av donskum pengum, og líta alt upp í hendurnar á dønnum.

Til endans eina líta søgu frá tíðini tá ið valevni reistu runt og hildu valfundir. Á einum fundi spurdi ein sjálvstýrismaður, hvat sambandið vildi; ein skilti ikki teirra stöðu. Tá svaraði ein, ið hevði sitið og durvað alla tíðina: Teir vilja samband.

Eg haldi tað er tað sama í dag.

M.

ADC-Heilsølan

Ldarvegur 14 - Tórshavn - Tlf. 15828 - Fax 15893

ARBEIÐSHANDSKAR
til øll endamálið – bæði á sjógvi og landi

Verkamaðurin best vardur gjøgnum javnaðarflokkinn

Hyggja vit ígjøgnum uppstill-ingarlistar hjá verkamannaflokkinum, siggja vit straks, at har er onki at velja í, uttan and-støðingar til systemið og end-urreisingina av Føroyum. Eg vil her heita á verkamannin um ikki at stara seg blindan upp á hesar menn og kvinnur, tí tað er ongin av teimum, ið kann kallast konstruktivur ella hevur nakað at bjóða verkamannin-um annað enn posamat og hann er sum vituligt ódrúgvur. Nei, verkamannsins rættindi og endurreising Føroya lands liggja hjá einum sterkum javnaðarflokki; har finnur tú kvinnur og menn við áráði, og sum vita hvat javnaðarflokkurin stendur fyrri, og honum at takka, at ongin líður hungur her á landi. Fólk, ið siga so, hava ikki upplivað ringar tíðir, enn minni sæð eitt tomt spískamar.

Eg haldi, at javnaðarflokk-urin er ein konstruktivur flokk-ur í samanhangi, og við góðum samarbeiðsílvi hjá verka-mannin. Verkamaðurin hevur onki mist frá javnaðarsíðu, heldur er tað fakfelagsrørslan, ið hevur yvirleivað seg sjálva, við uppreistarinsinnadum leið-arum og uppreistur er ikki tað okkum nýtist í hesum sváru tíðum. Leiðararnir í hesum verkamannaflokki ganga í fleiri bólkum, so har verður ikki semja um nakað ting, heldur fara teir at forkoma rættindunum hjá arbeðandi fólkinum, sum eiga sín holl-asta stuðul í javnaðarflokkin-um.

Javnaðarflokkurin megnar eisini at fáa teim arbeðsleysu og óhjálptu eina ljósari og betri framtíð, bæði materielt og við-gjøgnað. Hetta verður ikki framt av nýggja verkamannaflokkinum, teir koma við tón-um hondum, og ongum upp-skotum landinum at bata, bert við orðaskvaldi og uppreist-aranda.

Sambandsflokkurin er held-ur onki alternativ til javnaðar-flokkinn, har høvdingur fór heim, tí hann hevði fingið sær so nógv farfingindar, ikki ó-grundað, men gjøgnum veru-máta og ferdá politikk sín. Nú sær hann sær aftur ein kjans, nú skeivar prognosur alla staði frá bóða sambandsmonnum valsigur. Hesin sambands-høvdingi ella Føroya stóra vón, meðan hann enn var á flat-londum, hann keypti, ella var forspráki fyrri at keypa, ein kemikaliufloata dyrt, alt skip, ið lógu og rustaðu í havn í Norra og Svøríki vegna vantandi flutning. So tað var bara gott, at hetta ørvitisprójekt varð steð-gað av javnaðarmonnum meðan enn tíð var. Sambandið hevur onki at vísa á sum landsloysn, uttan at róta í 80'unum, og at finna feilir hjá javnaðarflokk-inum og tað er ikki nokur ístøki-lig loysn. Svartkjastaprojektid hjá javnaðarmonnum hevur eina naturliga og neyvari for-kláring enn sambandið kemur við.

Svartkjastaprojektid kundi blivið ein lønandi vinna, um rætt varð atborði í sölulíð-um og umboð á skipunum, tey ið finga umboðini, megn-aðu stutt sagt ikki at gagnnýta tey og har endaði søgan um svartkjafin. Harmuligt men satt, tí kunnur vit ikki geva javn-aðarpolitikkurin skyldina fyrri at hetta ævintýr fór so syrgiliga í søguna.

Hetta var eitt eynkast í bakspjellið, men har finna vit ikki loysnina og bjargingina av hesum samfelagnum. Nú er heldur at standa saman um teir vinnumøguleikar, ið standa okkum í boði framyvir. Vit mugu á meira skynsamlan hátt gagnnýta okkara tilfeingi í sjó-num, og framleiða eitt lídugt-produkt, líka til tær stóru hand-ilsketurnar ella beinleiðis til nýjtan av lídugt produktum. Vit eiga ikki at útflýta eitt hálv-lídugt produkt, men viðgjørt til

síðsta lið. Vit eiga at finna okk-ara keyparar, við einari vælvíð farnari vøru, sum vit mugu fylgja gjøgnum alt produk-tionslíðið við einum dyggum eftirliti, soleiðis at vit kunnu vera vís í, at tað er ein fyrsta floks vøra, matmóðurin setur á borðið í útheiminum. Vit hava ikki bara ES at dúva uppá, tí jarðarbugvar hungra eftir pro-teinum, og tí kunnu okkara pro-dukt seljast kring allan heim. Men vit vanta døglig sölufólk, sum kunnu færa okkara pro-duktur fram. Hesa arbeðsmegi eiga vit longu í unga fólkinum, ið kunnu til lítar alheimsmál og hava hollan kunneleika annars frá skúlabonki. Vit vanta eisini døgliga og útbúna arbeðsmegi á virkjunum, sum óivað er tók eisini millum ungdomin, sum vit mugu motivera at gera nakað gott fyrri Føroyar, um tað so er handaligt arbeði, ið kann vera líka nøktandi og upp-byggjandi, sum at læsa seg ov-leingi á skúlabonki. Eg sigi ikki vit skulu hava fólk við akademi-skar útbúgvning, tí teim er tørv-ur á eisini í øðrum samfelags-líðum, men vit eiga sum sagt at satsa uppá eina vinnu, ið kann geva nakað av valuta til Fø-royar og fólk, ið heldur til her.

Vit hava eisini longu virkir her landi, sum bert framleiða til heimamarknaðin og onkran hissini ferðamann. Hetta er alt dygdargott handverk, sum vit áttu at kunna avsett í heims-høpi, bert vit vísa hówsemi og fantasi og hava eitt dygt um-boðs- og söluarbeði ádra-staðni, tí tað er tað, sum vantar okkum mest. Føroyingar eru minst líka dugnaligir við hond-unum sum onnur fólkasleg. Hetta hava vit sjón fyrri søgn fyrri alla staði vit vanda okk-ur í samfelagnum.

Eisini eiga vit stórar mugu-leikar at hópfamleiða innan landbúnaðin til útflutnings og heimamarknaðin. Her eru verri enn so allar súður sýftar. Tað

ræður um at finna skynsamar stigtakarar og fólk við áráði, tí móguleikarnir liggja beint framman fyrri okkum.

Vit eiga eisini móguleikar innan oljuvinnuna, og her eru pengar at heinta, um vit ikki fara fram eftir funnum, men bera okkum skynsamliga at, eitt nú við at selt rættindi til at útvinna oljuna móti einum føstum gjaldi, í samarbeiði við eina frammanundan útbygda oljuvinnu í USA ella Danmark, ella eitt heilt triðja land. Her eru og bliva fleiri móguleikar fyrri at vinna pening. Vit eiga eisini longu fólk, sum kundi gjørt eitt arbeði innan botnfrýðina; her hugsi eg um EDV-tól og brúks-tól av alskyns slagi, sum sakt-an kann, í samarbeiði við aðrar tjóðir, bliva okkum til virkseimi og vinning.

Onkur heldur hetta eru bara dreymar og mjórkatos, men onkur er eisini, ið dugir at finna eing lotta í hesum nevndu móguleikum, um tær peninga-lig fyrrireytirar eru til staðar, og tað verða tær vónandi um ikki so langa tíð.

Eg kundi hildið fram at nevnt útflutningsmóguleikar, men velji at stóða her fyrri ikki at fara í detaljar og vóni at onkur skilur, hvat borð hetta ber á, og er tað alt vælmeint og vóni ikki, at orð míni eru nøkrum til ampa, og um onkur skuldi kent seg raktan, so er tað við vilja, og fari eg ikki at biðja um umber-ing fyrri sanneikan.

Við javnaðarkvøðu

vælmelndandi

N.B.:

At gera og skíra hvønn annan skáik og svikara vegna 80'ini, kundi ikki fallið mær inn, held-ur eiga vit at leggja neista til sama bál, ið brennur fyrri Fø-roya framtíð og lagnu, og síðani gloyandi og skrínlægga alt um 80'árin, tí teimum byggja vit ikki landið við.

Avgerandi verður at fáa skatta-prosentið –niður um 50!

Tíverri eydnaðist ikki at fáa lækkað kommunusskattapro-sentið meira enn við einum prosenti.

Tað harmar meg ómetaligt, hevði vónað meira. Tí í huga mínum er høga skattapro-sentið, saman við drepani MVG-num og teimum mongu óbein-leiðis skattunum, við til at av-fólka Føroyar, og so hvørt tað hendir verða móguleikar teirra eftirverandi verri og verri.

Rætt er, sum fært varð fram á fundinum, at kommunusskatta-prosentið er bert ein partur av skattinum. Men at fáa lætt um hendan hevði verið ein byrjan.

Fært varð eisini fram, at rætta

staðið at fært hesi sjónarmið fram var á Føroya Løgtingi, tí har vóru móguleikarnir fyrri slíkum atgerðum størri.

Hetta er partvíst rætt, tí tú má til eina og hvørja tíð, og á hvørjum stað, royna at gera tína ávirkan galdandi fyrri tí tú metir vera rætt! Eisini um tað kostar tær vanvirðing, og av tí lættast hevði verið at tagt.

Men hinvegin vil eg Mið-flokksins vegna lova, at skuldi okkum verið unt, og tað álit verið vist okkum, at fáa umboð á Løgting, og vónandi í Lands-stýrið, so lova vit Føroya fólk at leggja alla orku okkara í at fáa skattapro-sentið til undir

50%, og síðani miða ímóti mið-vísari lækking til lívligt stöði.

Men hvaðani skal peningur-in koma at figgja slíka lækking, verður spurt.

Til tað er at siga, at figgjar-serfrøðingar vísa á, at ein skattahækking til yvir 50% gevur als onga eykainntøku. Tá skatturin fer upp um hetta mark (psykologiska skattamarkið nevna teir tað), minskar hugurin til arbeði, fólk freistast til svar arbeði, onnur rýma vegna høga skattatrystið, og onnur vegna ta neyð, sum av hesum uppstendur. Hartil kemur, at manglandi peningastreymurin í samfelagnum ger, at alt

virkseimi steðgar upp, arbeðs-loysið veksur enn meira, og ónda og skaðandi ringrásin, sum vit kenna lat ov væl her hjá okkum, er byrjað.

Endin verður eitt oyðimark-arsamfelag.

Henda gongdin má steðgast, og ein skatta- og avgjaldslætti er bráðneyðugur.

Hetta fara Miðflokkaafólk á lögtingi og í landstýri at leggja alla orku í at fáa fram.

Jenis av Rana,
býráðslimur